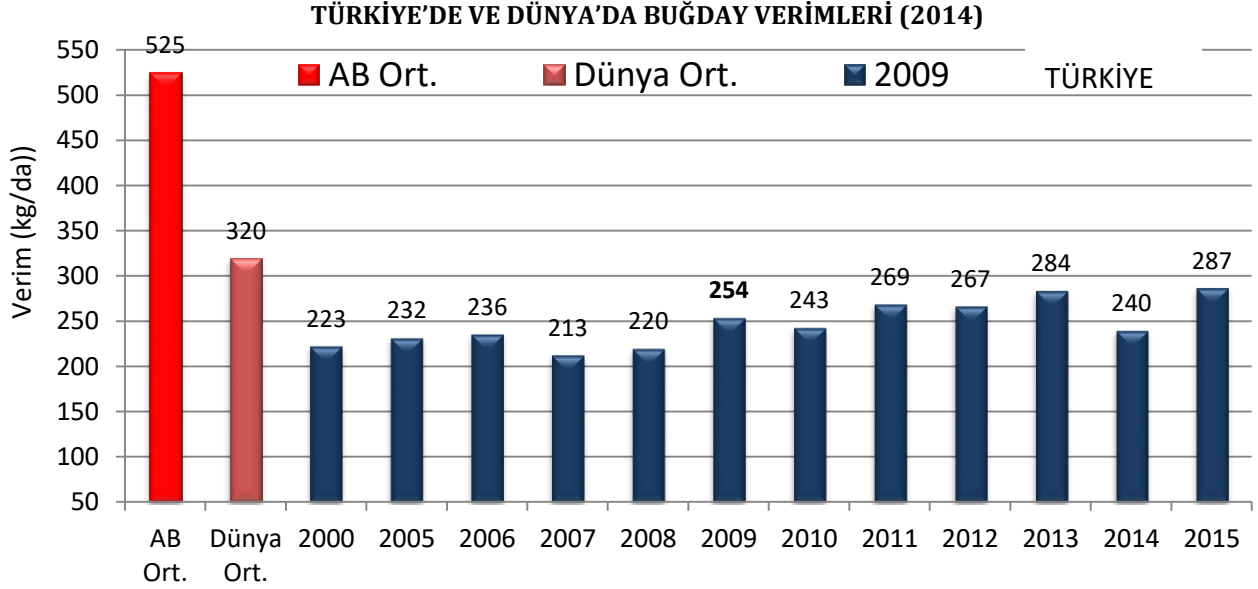

BUĞDAY YETİŞTİRİCİLİĞİNDE VERİM VE KALİTENİN ANAHTARI: SERTİFİKALI TOHUM KULLANMAK*

Dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemiz için de stratejik bir ürün olarak kabul edilen buğday yetiştiriciliğinde, yıllara göre değişmekle birlikte üretimimizin tüketimi karşılama oranı diğer ürünlere göre yüksek olsa da özellikle verim açısından iyi bir noktada olduğumuz söylenemez. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, yıllar itibarıyla birim alandan elde ettiğimiz buğday verimimiz AB ülkeleri ve Dünya ortalamasına göre düşük seyretmektedir.

AB ülkelerinde 500 kg'ın üzerinde olan dekara verimin Dünya ortalaması olan 320 kg üzerine çıkarılması gerekmektedir. Buğdayda verimi artırmanın yolu kaliteli sertifikalı tohumluk kullanımından geçmektedir. Tüm yetiştirme işlemleri ideal yapılsa dahi, yüksek verimli ve kaliteli tohumluk kullanılmaması durumunda istenilen başarı yakalanamamaktadır. Sertifikalı tohumluk kullanımı konusunda hangi noktadayız? Maalesef bunun cevabı da çok iyimser değil. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve ilgili kurumların verilerine göre buğdayda yıllık tohumluk ihtiyacımız 1.9 milyon ton civarında. Bu miktarın ancak % 20'si sertifikalı tohumlukla karşılanmaktadır. Buğdayda verim ve kalite artışı için sertifikalı tohumluk kullanım oranı yükseltilmelidir.

Sertifikalı tohumluk kullanımının faydaları nedir?

- Sertifikalı tohumlukta çeşit saflığı söz konusudur. Çeşidin verim potansiyeli ve kalite değerleri bellidir.
- İçerisinde yabancı madde ve yabancı ot tohumu bulunmaz.
- Sertifikalı tohumlukların çimlenme kabiliyeti yüksektir. Bu sayede kuvvetli bir gelişme gösterir, dekara ekilecek tohum miktarında tasarruf sağlayarak tohum maliyetini düşürür.

- Islah edilmiş çeşitler olması nedeniyle verim potansiyeli yüksektir.
- Homojen çıkış sağlar, bitkiler homojen gelişir. Buna bağlı olarak bakım işlemleri daha sağlıklı yapılır.
- Çeşit özellikleri bilindiğinden ekim zamanı ve ürünün gelişimi sırasında yapılacak uygulamalar konusunda sağlıklı planlama yapmak kolaydır.
- Hasat döneminde çeşit saflığı nedeniyle olgunlaşma aynı zamanda gerçekleşir.
- Sertifikalı tohumlar toprakta mevcut ve tohumla taşınan mantari hastalıklara karşı ilaçlanmaktadır. Hastalık nedeniyle oluşabilecek zararlar minimum düzeye iner.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca sertifikalı tohum kullanan çiftçilerimize dekara 8.5 TL sertifikalı tohum kullanım desteği ödenmektedir.
- Elde edilen ürünler aynı özelliklerde ve kaliteli olduğundan pazar değerleri yüksektir, bu da satış kolaylığı sağlar.

Görüldüğü gibi sertifikalı tohum kullanımının önemli avantajları söz konusudur. Avantajlarından birisi de toprakta yaşayan ve buğdayımızı ektiğimizde çimlenme ve gelişme aşamasında bitkilerin ölümüne ve sonuçta verim kaybına neden olan mantari hastalıklara karşı ilaçlı olarak sunulmasıdır. Buğday ve Arpada Kök ve Kökboğazı Çürüklüğü olarak bilinen bu hastalık hakkında kısa bilgiler vermekte yarar görüyoruz:

Buğday ve arpada kök ve kökboğazı çürüklüğü hastalığı

Fusarium, *Bipolaris sorokiniana*, *Rhizoctonia* ve *Pseudocercospora herpotrichoides* etmenleri tarafından oluşturulmaktadır. Hastalık, buğday ve arpada kök ve kökboğazı yanıklığına neden olmaktadır. Kurak geçen uzun ilkbahar periyodundan sonraki yağışlarda hastalık şiddeti artmakta, oksijenin yetersiz olduğu ağır ve zayıf topraklarda hastalık daha yaygın görülmektedir.

Hastalığın belirtileri: Bitkilerin alt yaprak kınlarında bal renginde bir görüntü oluşur. Fide döneminde veya gelişme döneminin ortasında sararma ve ölüm meydana getirir. Hastalıklı bitkilerin başakları bükülür bazı başaklarda tane oluşmaz. Bitkilerin tüm gelişme dönemlerinde ve tüm organlarında hastalık meydana getirebildiğinden tane ölümleri, fide yanıklığı, kök ve kökboğazı çürüklüğü, başakta kavuz ve tane yanıklığı, embriyo kararmasına ait belirtilere neden olabilmektedir.

Hastalığın kök ve kökboğazında meydana getirdiği lekeler

koyu veya soluk kahverengi görünümündedir. Kök sistemleri daha kısa olur ve kökleri kahverengileşir. Hastalıklı bitkilerde gelişme geriler, donuk, mor veya koyu yeşil bir renk alır. Bitkilerin saplarında kenarları belirgin oval lekeler oluşur. Kök ve kökboğazı çürüklük hastalığı buğdayın değişik gelişme dönemlerinde

etkili olabilmektedir. Bu nedenle bitkilerde fide yanıklığı, kök ve kökboğazı yanıklığı ile sap çürüklüğü de meydana getirir. Genç yaprak kıvrıklarında, daha sonra da bitki sapında hastalığın tipik belirtisi olan donuk oval lekeler meydana getirir. Bitkiler bu çürük kısımlardan kıvrılmakta ve çeşitli yönlere doğru gelişigüzel yatmaktadır. Hastalık için uygun şartlar oluştuğunda %50'ye ulaşan verim kayıplarına neden olabilmektedir. Buğdayda kökboğazında enfeksiyona neden olan diğer bir hastalık ise Take-all hastalığıdır. *Gaeumannomyces graminis*'in neden olduğu take-all hastalığı buğday köklerini ve kök boğazını enfekte etmekte, daha çok yamaç tarlalarda boş başak oluşumuna ve buğday bitkilerinin öbek öbek kurummasına neden olmaktadır.

Buğday ve arpada kök ve kökboğazı çürüklüğü ile mücadele: Hastalıkla mücadelede en etkili yöntem tohum ilaçlamasıdır. Tohum ilaçlamasına ek olarak dayanıklı çeşitlerin tercih edilmesi, iyi bir toprak işlemesi yapılması, ekim işleminin uygun tavrda yapılması, ekimden önce tarladaki yabancıotların yok edilmesi, iyi bir gübreleme programı uygulanması, iz element eksikliğinin giderilmesi, ekim nöbeti önerilen kültürel önlemlerdir.

Progen tohum, yaptığı denemelerle kök ve kökboğazı çürüklüğü hastalık etmenlerine karşı ülkemizde ruhsatlı fungusitlerden en yüksek biyolojik etkiye sahip tohum ilaçlarını belirlemekte ve uygulamaktadır.

**Progen buğday tohumları,
Kök ve kökboğazı çürüklüğü
hastalığına karşı
en iyi fungusitlerle ilaçlanmaktadır.**

Hazırlayan: Prof. Dr. Cafer MART

*Bu metinde yer alan bilgiler üreticilerin bilgi ve tecrübesini arttırmak amacıyla verilmiştir. ProGen A.Ş. ve Özbuğday A.Ş. verilen bilgilerin kullanımından kaynaklanan herhangi bir sorumluluk kabul etmez.